

กระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ*

สุกาญญา กลั่นถือศิล**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วยการวิจัยภาคเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ ค้นคว้าข้อมูลด้านเอกสารในพระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา หนังสือ เอกสาร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่างๆ ทั้งทางด้านพุทธศาสตร์และด้านพันธุศาสตร์ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ด้าน จำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วนำมาบูรณาการสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัย พบว่า ชีวิตมนุษย์เกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นมูลเหตุหลัก ได้แก่ เจตนากรรมในกุศลกรรมบถ 10 ในอดีตชาติของสัตว์ที่จะมาเกิดเป็นปัจจัยแก่ปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป มีองค์ประกอบของขันธ์ 5 ครบถ้วนเกิดเป็นชีวิตใหม่ขึ้นมา ประการที่สองเป็นมูลเหตุรอง ได้แก่ เจตนาของ พ่อและแม่ที่ต้องการจะสืบเผ่าพันธุ์ เป็นปัจจัยให้สร้างสารพันธุกรรมหรือยีนขึ้นมาในไข่ที่ได้รับการผสมเชื้อ (ไซโกต) เพื่อรองรับชีวิตใหม่ตามสมควรแก่ปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูปนั้นๆ และพร้อมจะแสดงลักษณะเด่นแรกทางพันธุกรรมของมนุษย์ เมื่อมีปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป (กลลรูป) ไปปรากฏขึ้น ปฏิสนธิวิญญาน กัมมชรูป และยีน ทั้ง 3 ส่วนนี้มีการทำงานที่สัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพราะชีวิตมนุษย์ต้องมีส่วนประกอบที่เป็นนามธรรม คือ ส่วนที่ทำหน้าที่รับรู้ ได้แก่ ปฏิสนธิวิญญาน ส่วนที่เป็นรูปธรรม คือ ส่วนวัตถุธาตุทางกายภาพ ได้แก่ กัมมชรูป และส่วนที่ทำหน้าที่แสดงภาพสะท้อนการปรากฏขึ้นของส่วนที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม เพื่อแสดงความเป็นรูปเป็นร่างและความเป็นไปของพฤติกรรมในชีวิตมนุษย์ให้เห็น และรับรู้ได้ว่ามีความแตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่น ได้แก่ ยืนและเดินเอ

คำสำคัญ: กระบวนการเกิดเป็นมนุษย์; พันธุศาสตร์; พุทธบูรณาการ; ปฏิสนธิวิญญาน; สารพันธุกรรม

*ดุชนิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์, e-mail : ksukanda@hotmail.com

The Process of Being Born to Be Human-Beings According to the Genetics Integrated with Buddhism*

Sukanda Klinthuesin**

Abstract

This study includes both documentary research and qualitative research designs. The objective is to propose the process of being born to be human-beings according to the genetics integrated with Buddhism model by collecting data from literature review, ipitaka, commentary, sub-commentary, textbooks, and related documents and research works both in the areas of Buddhism and genetics. In this research, an in-depth interview of 10 experts was also conducted, followed by content analysis and synthesis of those data to make the new body of knowledge.

The results showed that being born to be a human being is caused by two factors. The first factor was the major cause. It was karma intention in tenfold ways of good action in the past life of the creature, who would come to be born, which created the condition of the “Rebirth-Consciousness” (Patisonthiwinyana) and the “Karma Created Form” (Kammacharupa). These conditions were combined and formed into “Five Aggregates” for being born as the new life. The other factor was the minor cause. It referred to the intention of parents who really needed reproduction that became the factor in creating the gene in the ovum which has been mixed for carrying the new life according to “Rebirth-Consciousness” and the “Karma Created Form”. By virtue of those causes, the character of the human being comes into existence. When the “Rebirth-Consciousness and the Karma Created Form” (Kalalarupa) come to exist, then all three parts, namely, the “Rebirth-Consciousness”, “Karma Created Form” and the “Gene”, were correlated with each other. Consequently, a human being must possess the abstract components functioning as the “Rebirth-Consciousness” and the concrete parts which were the part of the bodily element such as the “Karma Created Form”. Also, Gene and DNA are the last components which reveal the reflection of occurrence of the abstract parts and concrete parts in order to show the formation and performance of his/her behavior in different aspects from other creatures.

Keywords: being born to be human-beings; genetics; integrated Buddhism; rebirth-consciousness

*Dissertation, Doctor of Philosophy (Buddhist Studies), Mahachulalongkornrajavidyalaya University

**Rajavithi Hospital, Department of Medical Services, e-mail : ksukanda@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากหลักฐานทางพันธุศาสตร์และอนุชีววิทยาได้แสดงให้เห็นว่า สิ่งมีชีวิตกำเนิดเริ่มต้นมาจากจุดเดียวกัน คือ ดีเอ็นเอ การเกิดเป็นมนุษย์มีวิวัฒนาการโดยเริ่มจากสสารก่อน ตามด้วยวิวัฒนาการทางชีวเคมี แล้วพัฒนาเป็นจุลินทรีย์ จนกลายมาเป็นพืชและสัตว์จำพวกที่อยู่ในทะเลเป็นพวกแรก ผลจากการเกิดขึ้นของพืชทำให้บรรยากาศของโลกเปลี่ยนไป เพราะการสังเคราะห์แสงของพืชทำให้เกิดออกซิเจนในบรรยากาศ เป็นเหตุให้เกิดสัตว์มีลมหายใจบนบกขึ้น และผ่านการวิวัฒนาการอันนับครั้งไม่ถ้วนจนก่อให้เกิดความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอย่างที่เห็นในทุกวันนี้ ทั้งนี้ความรู้ด้านพันธุศาสตร์ว่าด้วยเรื่องพันธุกรรม ทำให้เข้าใจลักษณะต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตว่า จะถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษไปสู่รุ่นลูกหลานโดยหน่วยพันธุกรรมในเซลล์ที่เรียกว่า ยีน (gene) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดีเอ็นเอ (deoxyribonucleic acid, [DNA]) โดยลักษณะต่างๆ ที่แฝงในพันธุกรรมนี้จะถ่ายทอดผ่านมาทางเซลล์สืบพันธุ์ของพ่อและแม่²

ธรรมชาติชีวิตมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยพ่อแม่ให้กำเนิดชีวิต โดยฝ่ายพ่อสร้างเซลล์สืบพันธุ์ เรียกว่า อสุจิ (sperm) ฝ่ายแม่สร้างเซลล์สืบพันธุ์ เรียกว่า ไข่ (ovum) เมื่อเซลล์สืบพันธุ์ (ไข่และอสุจิ) ผสมกันจะนำเอาสารพันธุกรรมหรือยีนที่อยู่บนโครโมโซมในเซลล์สืบพันธุ์จากพ่อและแม่อย่างละครึ่งมารวมกัน ไข่ที่ถูกผสมด้วยอสุจิแล้ว เรียกว่า ไซโกต (zygote) เป็นเซลล์ที่มีโครโมโซม 46 แท่ง (23 คู่) มีสารพันธุกรรมครบถ้วน ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ สำหรับการเจริญเติบโต และระบบสั่งการของร่างกายมนุษย์ทั้งหมด พร้อมจะแสดงลักษณะเด่นแรกทางพันธุกรรมของชีวิตมนุษย์ที่สมบูรณ์³

แม้ในทางพันธุศาสตร์ได้แสดงให้เห็นความซับซ้อนด้านรูปธรรมแล้ว ในทัศนะทางพุทธศาสตร์ก็มีแนวคิดที่แสดงความซับซ้อนอีกด้านหนึ่งของนามธรรมไว้ว่า การเกิดเป็นสัตว์ตามภพภูมิต่างๆ ขึ้นอยู่กับผลกรรมและประเภทของกรรมที่ได้กระทำไว้ ชีวิตที่เกิดขึ้นในชาตินี้เป็นผลมาจากการกระทำกรรมไว้ในชาติก่อน ดังมีบันทึก

ตามหลักฐานเป็นเรื่องราวการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ว่า ในคืนวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 แห่งการตรัสรู้นั้น ในช่วงเวลาปฐมยาม ทรงเข้าถึงปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ซึ่งเป็นความรู้พิเศษที่สามารถระลึกชาติย้อนหลังจากชาติปัจจุบันนับไม่ถ้วน จากนั้นในยามต่อมา เวลาขณิกยาม ทรงเข้าถึงจุตูปปาตญาณ (ทิพยจักขุญาณ) ซึ่งเป็นความรู้พิเศษ สามารถรู้เรื่องเกิดตายของสัตว์ทั้งหลายที่กำลังตายและเกิดในภพภูมิต่างๆ ตามผลกรรมที่ตนได้ทำไว้ และสามารถรู้สภาวะของคน หรือสัตว์ที่ตายแล้วว่าไปไหน อยู่ที่ใด ไปสวรรค์ หรือลงนรก นอกจากนั้น ยังรู้อีกว่า คนและสัตว์ก่อนจะเกิดมาจากภพภูมิใด สุดท้ายในเวลาปัจฉิมยาม ทรงได้อาสวักขยญาณ ซึ่งเป็นความรู้พิเศษที่ทำให้สิ้นอาสวะหรือกิเลส นำไปสู่การตรัสรู้ “อริยสัจ 4”⁴

นอกจากนี้ ในจุฬกัมมวิภังคสูตร⁵ มีข้อความที่แสดงให้เห็นถึงเหตุที่ทำให้สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดมาเป็นมนุษย์มีความแตกต่างกัน เพราะกรรมของตนที่ได้กระทำไว้ในอดีตชาติ ส่งผลในปัจจุบันชาติได้ปรากฏให้มีลักษณะทางรูปพรรณ สันฐาน และสติปัญญาที่ต่างกันไป ซึ่งต้องต่างกันตั้งแต่ขณะแรกของชีวิตที่ปฏิสนธิ โดยมีกรรมเป็นปัจจัยแก่สิ่งที่เรียกว่า ปฏิสนธิวิญญูญาณ ในช่วงขณะปฏิสนธินั้นกรรมเดียวกันจะเป็นปัจจัยให้เกิดกัมมชรูปพร้อมกับปฏิสนธิวิญญูญาณทันที มีองค์ประกอบของชั้น 5 ครอบถ้วน เกิดขึ้นสืบต่อเป็นชีวิตใหม่ของมนุษย์ ปฏิสนธิวิญญูญาณที่ส่งผลให้มนุษย์แตกต่างกัน มี 3 ประเภทใหญ่ คือ ดิเหตุกปฏิสนธิวิญญูญาณ ทวิเหตุกปฏิสนธิวิญญูญาณ และอเหตุกปฏิสนธิวิญญูญาณ⁶ ถ้าไม่มีปฏิสนธิวิญญูญาณแล้ว นามรูปย่อมก่อตัวขึ้นเป็นมนุษย์ไม่ได้ ฉะนั้นการเกิดขึ้นของมนุษย์ตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ จึงมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) บิดามารดาอยู่ร่วมกัน (มาตาปิตโร จ สนุนิปิตตา โหนติ) 2) มารดามีระดู (มาตา จ อุดฺดูโนหิติ) และ 3) มีคันธัพพะ คือ ปฏิสนธิวิญญูญาณปรากฏขึ้น (คนธพฺโพ จ ปจฺจุปฺปฺจุโติ โหติ)⁷

จากข้อมูลดังกล่าวข้างมา จะเห็นได้ว่า ทางด้านพันธุศาสตร์ได้มีการพิสูจน์ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าสารพันธุกรรม

หรือยีน คือ ตัวการก่อกำเนิดความเป็นมนุษย์ ส่วนในทางพุทธศาสตร์ถึงแม้จะมีคำกล่าวว่า วิทยาศาสตร์ไม่มีเบื้องต้นไม่มีเบื้องปลายก็ตาม เพราะนั่นเป็นเรื่องของกาลเวลา แต่เหตุปัจจัยแห่งการเกิดมีอยู่ตามหลักอิทัปปัจจยตาแห่งปฏิจจสมุปบาท⁸ ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการนำเกิดเป็นมนุษย์ คือ คันธัพพะ หรือ ปฏิสนธิวิญญาณ นั่นเอง

ปฏิสนธิวิญญาณ ถ้ากล่าวตามบุคลาธิษฐานแล้ว ย่อมหมายถึง สัตว์ที่จะมาเกิด แต่ถ้ากล่าวตามธรรมาธิษฐานแล้ว ย่อมมีแต่เหตุและปัจจัย โดยมีกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำเกิดเป็นมนุษย์ ในทัศนะพุทธศาสตร์เห็นว่า การให้ผลของกรรมหรือวิบากกรรมสามารถให้ผลข้ามภพข้ามชาติได้ ถ้ายังไม่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดคือนิพพาน โดยถือว่าจิตวิญญาณมิได้สิ้นสุดเพียงแค่การตาย ถ้ายังมีกิเลสจะต้องกลับมาเกิดใหม่ ซึ่งผลกรรมนั้นจะพาไปเกิดในภพภูมิที่ได้กระทำความกรรมนั้นไว้ตามเจตนาและแรงปรารถนา รวมทั้งการเกิดขึ้นของมนุษย์ การมีลักษณะเฉพาะที่ปรากฏขึ้นของมนุษย์ ล้วนมาจากผลกรรมที่ทำไว้ในชาติก่อนแล้วทั้งสิ้น องค์ประกอบในเรื่องปฏิสนธิวิญญาณแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ในธรรมชาติของชีวิตมีองค์ประกอบของธรรมชาติฝ่ายนามธรรมหรือจิตอยู่ด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติฝ่ายนี้ เพราะในองค์ประกอบของปฏิสนธิวิญญาณของบุคคลนี้เองที่ยังมีเจตนาของบุคคลนั้นที่จะเกิด ทำให้องค์ประกอบครบถ้วนและเกิดเป็นชีวิตใหม่ขึ้นมาได้ ในส่วนที่มีทั้งความแตกต่างและความเหมือนกันในสองศาสตร์นี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ โดยการศึกษาถึงมูลเหตุของการเกิดขึ้นและการสืบต่อแห่งชีวิตมนุษย์โดยผ่านกระบวนการทำงานของสารพันธุกรรมหรือยีน และกลไกวิวัฒนาการตามแนวพันธุศาสตร์ และผ่านกระบวนการทำงานของปฏิสนธิวิญญาณ กัมมชรูปและปฏิจจสมุปบาทตามหลักพุทธศาสตร์ เพื่อต้องการทราบความแตกต่างและความสอดคล้องระหว่างสารพันธุกรรมกับผลของกรรมต่อการนำเกิดเป็นมนุษย์ ข้อมูลทางด้าน

พันธุศาสตร์จะช่วยเสริมความชัดเจนในส่วนที่พุทธศาสตร์ไม่ได้อธิบายไว้ และในทำนองเดียวกัน ข้อมูลทางด้านพุทธศาสตร์จะเป็นประโยชน์ในการนำมาอธิบายเสริมในส่วนของข้อมูลที่วิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ ทำให้ได้ความกระจ่างชัดในเรื่องมูลเหตุของการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ ได้เห็นภาพรวมของกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้ก้าวพ้นความสงสัยเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เนื่องจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในพุทธศาสนานั้นถือเป็นสิ่งที่อยู่ในกระแสเดียวกันและมีการไหลเลื่อนอยู่ตลอดเวลา ชีวิตปัจจุบันไม่ใช่เก่า หลังตายไม่ใช่ใหม่ แต่คือสิ่งที่อยู่บนเส้นทางเดียวกัน มนุษย์จึงต้องมองความจริงนี้ให้เห็น ให้เข้าใจอย่างรอบด้าน และปฏิบัติต่อสิ่งนั้นตามความเป็นจริง หากเข้าใจได้ดังนี้ ความตายจะไม่ใช่สิ่งน่ากลัว ไม่ใช่ปัญหา แต่เป็นเพียงสิ่งหนึ่งในกระแสชีวิตที่ต้องเผชิญเท่านั้น ความตายเป็นธรรมชาติของทุกชีวิต การมีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาของความเป็นและความตายนั้นเป็นความทุกข์ทรมาน ทั้งทางกาย และจิตวิญญาณของมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่กำลังเจ็บป่วย หากผู้ป่วยมีความเข้าใจชีวิตตามสภาพความเป็นจริง ยอมรับความตายที่จะมาถึง น้อมใจปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา มีเป้าหมายในชีวิตหลังความตายที่ชัดเจน จะช่วยให้เขาไปเกิดในภพภูมิที่สูงขึ้นได้ ครอบครัวยอมรับและไม่ยึดชีวิตของผู้ป่วยให้อยู่อย่างทุกข์ทรมาน จะทำให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบตามความต้องการครั้งสุดท้ายของชีวิตอย่างสง่างาม ดังนั้น การเรียนรู้และเข้าใจเรื่องกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการจะเป็นประโยชน์ไปสู่การพัฒนาศาสตร์และศิลป์ในการดูแลผู้ป่วยให้ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตวิญญาณ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของพยาบาลและทีมสุขภาพ ที่มีบทบาทสำคัญในการให้การพยาบาลแบบองค์รวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อเสนอรูปแบบกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ

วัตถุประสงค์ย่อย

เพื่อศึกษาการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์ และตามหลักพุทธศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1. การวิจัยภาคเอกสาร เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมูลเหตุ และขั้นตอนของการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์ โดยผ่านกลไกวิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วิน และกระบวนการทำงานของยีน ตามกฎการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมของเมนเดล, ตามหลักพุทธศาสตร์โดยผ่านกระบวนการทำงานของปฏิสนธิวิญญาน กัมมชรูป และปัจจุสมุปบาท จากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสส การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีสร้างข้อสรุป โดยการเรียบเรียงเนื้อหาที่มีประเด็นเดียวกัน แล้วนำมาประกอบเป็นข้อสรุป และนำข้อมูลเหล่านี้ไปเป็นแนวการสร้างข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 ท่านดังนี้

- 1) พระศรีคัมภีรญาณ, ศ.ดร. (สมจินต์ สมมาบุญโญ)
- 2) พระมหาโพธิวงศาจารย์, ราชบัณฑิต (ทองดี สุธะโตโช)
- 3) ศ.ดร.วัชรระ งามจิตต์เจริญ 4) อาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ 5) อาจารย์อาณัติชัย เหลืองอมรชัย และ

จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ จำนวน 5 ท่านดังนี้

- 1) รศ.นพ.ทองคำ สุนทรเทพวรากล 2) ผศ.นพ.ปราการ ฌมยางกูร 3) ดร.นพ.อรรถสิทธิ์ ศรีสุบัติ 4) นพ.อุดม เขาวรินทร์ 5) พญ.ยรรยงค์ มังคละวิรัช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ ซึ่งพัฒนามาจากการวิจัยภาคเอกสาร ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

3. การบูรณาการความคิด (integration) นำข้อมูลเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งด้านเอกสารและการสัมภาษณ์ มาหาความเป็นเหตุผล ความสอดคล้อง ความแตกต่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ศึกษาทั้งหมดมาอภิปรายแล้วสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ เสนอเป็นรูปแบบพร้อมคำอธิบายกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ นำข้อมูลเหล่านี้เสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบให้ความคิดเห็น แล้วนำข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาคเอกสาร

1. การเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์ จากหลักฐานต่างๆ ทั้งทางชีววิทยาและทางธรณีวิทยาได้ชี้ให้เห็นว่า วิวัฒนาการเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจริงโดยสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลกใบนี้ล้วนมีจุดกำเนิดเริ่มต้นมาจากดิเอโนเอเตียกัน สปีชีส์มีการเปลี่ยนแปลงได้ และมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดในช่วงเวลาที่ผ่านมา วิวัฒนาการในสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนยีนระหว่างกระบวนการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม ซึ่งปรากฏเป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งมีชีวิต โดยเกิดจากกลไกหลัก 2 กลไก ได้แก่ การคัดเลือกโดยธรรมชาติ (natural selection)⁹ และการแปรผันทางพันธุกรรม (genetic variation)¹⁰ มนุษย์จึงเป็นผลผลิตของสารพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยยีนเป็นตัวกลางในการส่งผ่านลักษณะทางพันธุกรรมอันเป็นพื้นฐานของการเกิดวิวัฒนาการ บรรพบุรุษของมนุษย์ คือ พวกสกูลโฮโม (Homo) ที่เพิ่งกำเนิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 3 ล้านปีก่อน พวกสกูลโฮโมมีวิวัฒนาการต่อเนื่องกันมาเป็นชนิดต่างๆ ประมาณ 10 ชนิด และเชื่อว่ามนุษย์ (Homo sapiens) เป็นชนิดสุดท้ายในสกูลโฮโมที่เพิ่งอุบัติขึ้นมาในแอฟริกาเมื่อประมาณ 200,000 ปีก่อน และมีชีวิตดำรงอยู่ในปัจจุบัน¹

ในทัศนะทางพันธุศาสตร์ ให้ความสำคัญของการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ว่า มาจากเจตนาของพ่อและแม่ที่ต้องการจะสืบเผ่าพันธุ์โดยมีสารพันธุกรรมหรือยีน เป็น

ตัวกลางในการส่งผ่านลักษณะทางพันธุกรรมอันมีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การที่มนุษย์มีลักษณะรูปร่างแตกต่างจากสัตว์อื่น ก็เพราะมนุษย์มียืนอยู่บนโครโมโซม 46 แท่งซึ่งแตกต่างจากสัตว์อื่น สำหรับมนุษย์ที่มีจำนวนแท่งโครโมโซมเท่ากัน แต่มีรายละเอียดลักษณะของรูปร่างต่างกัน ก็เพราะยีนที่มาจากพ่อและแม่ต่างกัน โดยก่อนการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ ฝ่ายพ่อจะมีการสร้างยีนบนโครโมโซมไว้ 23 แท่งในตัวสุจิ ฝ่ายแม่สร้างยีนบนโครโมโซมไว้ 23 แท่งในไข่ เมื่อไข่ได้รับการผสมเชื้อจากฝ่ายพ่อ ไข่นั้นจะแปรสภาพเป็น โขโกตที่มียีนบนโครโมโซม 46 แท่ง ที่พร้อมพัฒนาเป็นได้ทั้งส่วนที่เป็นร่างกายมนุษย์และส่วนที่ไม่ใช่ร่างกายมนุษย์ คือ รก และเนื้อเยื่ออื่น ๆ ที่ห่อหุ้มและปกป้องตัวอ่อนที่จะเติบโตต่อไป³ ยีนจะทำหน้าที่ถ่ายทอดลักษณะของพ่อและแม่มาสู่ตัวลูก พร้อมทั้งทำการควบคุมขั้นตอนต่างๆ สำหรับการเจริญเติบโตและระบบสั่งการของร่างกายมนุษย์ทั้งหมด¹¹ ยีนมีการแปรผันได้เพื่อให้อยู่รอดในสิ่งแวดล้อม แม้ว่าการแปรผันทางพันธุกรรมในแต่ละรุ่นนั้นจะเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่ลักษณะเหล่านี้จะสะสมจากรุ่นสู่รุ่น จนกระทั่งเวลาผ่านไปเป็นระยะเวลานาน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในลักษณะของสิ่งมีชีวิต กระบวนการดังกล่าวเมื่อถึงจุดสูงสุดจะทำให้กำเนิดสัตว์พันธุ์ใหม่ขึ้นมา

ความก้าวหน้าทางด้านพันธุศาสตร์ที่สามารถถอดรหัสยีนและทำแผนที่ยีน (Human Genome and Gene Mapping) ได้สำเร็จ ทำให้ทราบถึงความลับของกลไกแห่งความเป็นมนุษย์ทั้งกายภาพและพฤติกรรม รวมทั้งการเจ็บป่วยและความผิดปกติทางพันธุกรรมตั้งแต่ก่อนการปฏิสนธิ เช่น รู้ว่าเด็กคนใดเกิดมาแล้วจะมีพฤติกรรมอย่างไร จะเป็นคนเก่งแค่ไหน รวมทั้งจะเป็นโรคอะไร และมีอายุมากน้อยเพียงไร ซึ่งการค้นพบดังกล่าว ย่อมเป็นผลดีในแง่ของการป้องกันสิ่งที่ไม่พึงประสงค์หรือเป็นอุปสรรคต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ เพื่อการพัฒนาพันธุ์ของมนุษย์ให้สมบูรณ์ซึ่งเป็นบทสรุปที่ชัดเจนในเรื่องการกำเนิดมนุษย์ได้ว่า การมีชีวิตอยู่หรือไม่ของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกาย โดยมีรหัส

พันธุกรรมเป็นผู้ควบคุมสั่งการ อย่างไรก็ตาม แนวคิดทางด้านพันธุศาสตร์มองว่า ชีวิตมนุษย์เกิดขึ้นมาจากการแปลงพันธุ์ของกระบวนการสืบพันธุ์ และกระบวนการผลิตซ้ำของชีวิต การดำรงชีวิตของมนุษย์จึงมิได้มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อะไรที่นอกเหนือไปจากการพัฒนาพันธุ์และการดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ในการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

2. การเกิดเป็นมนุษย์ตามหลักพุทธศาสตร์ ในทัศนะทางพุทธศาสตร์ให้ความสำคัญของการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ว่า มาจากเจตนากรรมของตัวเองในอดีตชาติ โดยมีพ่อและแม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ชีวิตมนุษย์เกิดขึ้นมาได้ แต่หากองค์ประกอบนี้ไม่พร้อม ชีวิตก็จะต้องเกิดขึ้นถ้ายังไม่หมดเชื้อกรรมที่ตัวเองได้กระทำไว้ เช่น โอปปาติกะ เป็นต้น⁷ การเกิดขึ้นเป็นชีวิตมนุษย์ได้ จะต้องมียอดองค์ประกอบครบ ทั้ง 3 อย่าง คือ 1) มีเชื้อของพ่อ 2) มีไข่ของแม่ที่ได้รับการผสมเชื้อ และ 3) มีสัตว์ที่จะมาเกิด (คันธัพพะหรือปฏิสนธิวิญญาน)⁷ ถ้าขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไป ชีวิตของมนุษย์ก็ไม่สามารถจะเกิดขึ้นได้ มนุษย์เป็นสัตว์ที่เกิดขึ้นในกามสุคติภูมิ มีร่างกายที่ประกอบด้วยชั้น 5 คือ รูปชั้น 5 เวทนาชั้น 5 สัญญาชั้น 5 สังขารชั้น 5 และวิญญาณชั้น 5 ปฏิสนธิวิญญานที่นำเกิดจึงเป็นประเภทที่ผสมกับรูป¹² โดยมีเจตนาในกุศลกรรมบถ 10 เป็นปัจจัยสร้างปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป มียอดองค์ประกอบของชั้น 5 ครบถ้วน เกิดเป็นชีวิตมนุษย์ขึ้นมา

ปฏิสนธิวิญญานที่นำเกิดเป็นมนุษย์มี 3 ประเภทตามเจตนากรรมที่ทำไว้ในอดีตชาติ ได้แก่ 1) อเหตุกกุศลปฏิสนธิวิญญาน เป็นวิญญานที่ไม่ประกอบด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 อย่าง คือ อโลภะ โอทสะ และ โอมหะ (ปัญญา) เนื่องจากเป็นผลของกุศลกรรมที่ไม่มีปัญญาเกิดร่วมด้วย และเป็นกุศลกรรมอย่างอ่อนมาก อกุศลกรรมที่ทำไว้จึงเบียดเบียนให้ผู้ที่เกิดด้วยปฏิสนธิวิญญานดวงนี้เป็นผู้พิการต่างๆ ตั้งแต่แรกปฏิสนธิเรียกว่า อเหตุกบุคคล 2) ทวิเหตุกปฏิสนธิวิญญาน เป็นวิญญานที่ประกอบด้วยเหตุ 2 คือ อโลภะ และ โอทสะ ซึ่งเป็นผลของกุศลกรรมที่มีเจตนาบกพร่องในการ

ทำกุศลในกาลใดกาลหนึ่ง คือ ก่อนทำ ขณะทำ หรือ หลังทำ ผู้ที่เกิดด้วยปฏิสนธิวิญญานดวงนี้ ถึงแม้จะมีร่างกายปกติ แต่จิตไม่ประกอบด้วยปัญญาทางธรรม ไม่สามารถปฏิบัติธรรมได้ถึง ฌาน อภิญญา มรรค ผล นิพพานได้ เรียกว่า ทวิเหตุบุคคล และ 3) ติเหตุกปฏิสนธิวิญญาน เป็นวิญญานที่ประกอบด้วยเหตุ 3 คือ อโลภะ โอทสะ และ โอมหะ (ปัญญา) ซึ่งเป็นผลของกุศลกรรมที่มีเจตนาไม่บกพร่องทั้ง 3 กาล คือ ก่อนทำ ขณะทำ หรือ หลังทำ ผู้ที่เกิดด้วยปฏิสนธิวิญญานดวงนี้ จะเป็นมนุษย์ที่มีร่างกายปกติ จิตประกอบด้วยปัญญาทางธรรม สามารถปฏิบัติธรรมได้ถึง ฌาน อภิญญา มรรค ผล นิพพาน ถ้าพร้อมด้วยฉันทะ วิริยะ จิต ปัญญา อย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกว่า ติเหตุบุคคล⁶

ปฏิสนธิวิญญานเมื่อทำหน้าที่หยั่งลงเกิดในไข่แล้วเพียงชั่วขณะเดียว ก็จะแปรสภาพไปทำหน้าที่รักษาภพของความเป็นมนุษย์ไว้จนกว่าจะหมดอายุขัยเรียกว่า ภวังคจิต ในระหว่างที่มีชีวิตอยู่นี้ เมื่อมีอารมณ์ผ่านเข้ามากระทบตามช่องทางการรับรู้ของชีวิตที่มีอยู่ 6 ช่องทาง ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ภวังคจิตนี้ก็จะแปรสภาพไปเป็นวิญญาน 6 เพื่อเกิดการรับรู้อารมณ์ตามช่องทางการรับรู้อารมณ์นั้นๆ ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้รส การรู้สึกต่อการสัมผัสทางกาย และการรู้สึกนึกคิด วิญญานทั้ง 6 นี้ จะเกิดขึ้นได้ทีละอย่างตามสภาพของชนิดอารมณ์ที่มากระทบ และเกิดดับติดต่อกันเป็นสายเรียกว่า วิถีจิต ตราบที่ยังมีชีวิตอยู่ในขณะที่จะสิ้นชีวิต จะมีอารมณ์ 3 ชนิด เรียกว่า กรรมอารมณ์ กรรมนิมิต และคตินิมิต¹³ ซึ่งก็คือ นิมิตของกรรมที่เกิดจากการสั่งสมไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่อย่างใดอย่างหนึ่งมาปรากฏขึ้นเป็นอารมณ์ทางทวารทั้ง 6 ทวารใดทวารหนึ่งที่ได้รับไว้ก่อนตายในวิถีจิตสุดท้ายก่อนที่จิตจิตรจะเกิด เพื่อแสดงสัญญาณบ่งบอกว่าภพเบื้องหน้าที่จะไปเกิดต่อไปเป็นอะไร เช่น ถ้าเป็นกรรมที่เกี่ยวกับอกุศลที่เคยทำไว้ อาจได้ยินเสียงร้องของสัตว์ที่ถูกฆ่า หรือเห็นเป็นภาพอุปกรณ์ที่ใช้ทำร้ายร่างกาย ภาพใหม่ที่เกิดจะเป็นอบายภูมิ มีสัตว์นรก เปเรต อสุรกาย เตรีจฉาน แต่ถ้าเป็นกรรมที่เกี่ยวกับกุศลที่เคยทำไว้

อาจได้ยินเสียงสวดมนต์ หรือเห็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบุญ เช่น เห็นผ้าไตร โบสถ์วิหาร ภาพใหม่ที่เกิดจะเป็นสุคติภูมิ มีมนุษย์ เทวดา เป็นต้น ภวังคจิตที่รักษาภพชาติความเป็นมนุษย์ที่เกิดเป็นครั้งสุดท้ายจะแปรสภาพไปเป็นจิตจิตรและเคลื่อนออกไปจากร่างกายมนุษย์ เท่ากับว่า ได้สิ้นจากความเป็นชีวิตมนุษย์แล้ว ปฏิสนธิวิญญานดวงใหม่ที่ยังมีเชื้อกรรมอยู่ก็จะเกิดขึ้นต่อทันทีไม่มีระหว่างกัน และนำไปเกิดเป็นสัตว์ในภพภูมิที่เกี่ยวข้องกับการทำกรรมนั้นไว้ตามเจตนาและแรงปรารถนา

การค้นพบมูลเหตุของการเกิดเป็นมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ในธรรมชาติของชีวิต มีองค์ประกอบของธรรมชาติฝ่ายนามธรรม คือ ปฏิสนธิวิญญานหรือจิตอยู่ด้วย ซึ่งจะทำหน้าที่รับรู้ และธรรมชาติฝ่ายรูปธรรม คือ กัมมชรูป ได้แก่ วัตถุธาตุทางกายภาพ ที่ทำหน้าที่เป็นอวัยวะและช่องทางการรับรู้ของมนุษย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย¹⁴ ซึ่งช่องทางทั้ง 5 นี้ จะรับรู้ได้เฉพาะอารมณ์ที่ตรงกับช่องทางการรับรู้เท่านั้น ทั้งธรรมชาติฝ่ายนามธรรมและรูปธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กัน เพราะเกิดมาด้วยกรรมอย่างเดียวกันเป็นปัจจัย การเกิดขึ้นของชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับกรรม จึงไม่ต้องการกระทำที่พิเศษหรือแปลกออกไปจากชีวิตในปกติวิสัย แต่ให้กระทำด้วยเจตนาที่เป็นฝ่ายดีและถูกต้อง เพราะกรรมหรือการกระทำทุกอย่างมีผล อันเป็นผลดีในแง่ของการตั้งตนหรือปฏิบัติตนอยู่แต่ในคุณงามความดีในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ได้รับผลเป็นความสุข และต่อไปให้ได้เกิดในภพภูมิที่ดี มีรูปร่างลักษณะสมบูรณ์ สติปัญญาไม่บกพร่อง ให้ได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ตามสมควรแก่กรรมนั้น และถ้าเหตุปัจจัยพร้อม ก็สามารถที่จะบรรลุดุธรรมขั้นสูงสุด คือ นิพพาน แล้วไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านพันธุศาสตร์ (ME) และพุทธศาสตร์ (BE) พบว่า ถึงแม้ว่าความก้าวหน้าทางด้านพันธุศาสตร์จะทำการพิสูจน์จนได้

ข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า ยีนและดีเอ็นเอเป็นมูลเหตุแห่งการเกิดขึ้นของชีวิตมนุษย์ แต่ก็เป็นการยากที่จะให้เป็นที่ยอมรับเป็นสากลได้ ทั้งนี้เพราะในทางพันธุศาสตร์สะท้อนทัศนะว่า ร่างกายมนุษย์เป็นเหมือนเครื่องยนต์กลไกชนิดหนึ่งที่ถูกควบคุมด้วยสารพันธุกรรมคือยีน แต่อย่างไรก็ตาม ในทัศนะทางพันธุศาสตร์ก็ยอมรับว่า ธรรมชาตินั้นเป็นผู้พัฒนาเพื่อสร้างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ขึ้นมา

“มนุษย์เกิดขึ้นมาด้วยวิวัฒนาการของธรรมชาติ ที่มีกระบวนการของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ที่ขับเคลื่อนไปตามกฎของธรรมชาติ ส่วนยีนเป็นเพียงกลไกหนึ่งที่เป็นหลักใหญ่ของธรรมชาติ ที่ต้องการให้มีความแตกต่างกันทางพันธุกรรม เพื่อให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติ” ME3

เมื่อพิจารณาการเกิดในมุมมองของพันธุศาสตร์แล้ว มองได้เป็น 2 ระยะ คือ ในระยะสั้น ช่วงของการมีชีวิตในภพชาติหนึ่ง จะเห็นว่า พาหะที่ยีนใช้สืบทอดให้ตัวเองดำรงอยู่ได้ ก็คือเซลล์ในร่างกายมนุษย์ แต่เนื่องจากเซลล์เป็นสิ่งที่มีการเกิด ตาย ไม่เป็นอมตะ เมื่อชีวิตตายลง ร่างกายถูกทำลายด้วยการเผา หรือฝังไป ยีนที่สืบทอดมาในกระบวนการสร้างเซลล์ใหม่ทดแทนเซลล์เดิม จึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อีกต่อไป เพื่อไม่ให้ตัวเองตายไปพร้อมกับชีวิต ยีนจึงต้องแสวงหาวิธีอื่นที่ไม่ใช่แค่การคัดลอกสำเนาตัวเองภายในกระบวนการสร้างเซลล์ใหม่ทดแทนเซลล์เก่าเท่านั้น แต่วิธีใหม่ซึ่งเป็นงานในระยะยาวก็คือ การสืบทอดยีนลงไปในชีวิตใหม่ โดยผ่านทางกระบวนการสืบพันธุ์นั่นเอง และถ้าคิดสืบย้อนลงไปก็คือ ก่อนหน้าที่จะมีเราเกิดมานั้น เรามีตัวตนอยู่แล้ว ซึ่งตัวตนนี้ก็คือ ยีนที่อยู่ในเซลล์สืบพันธุ์ของพ่อแม่เรานั้นเอง และเมื่อสาวย้อนกลับไปในอดีตที่ยาวไกลจนถึงบรรพบุรุษ ในทำนองเดียวกัน เมื่อเราตายตัวตนของเรายังไม่ตาย หากแต่จะถ่ายทอดยีนไปยังลูกหลาน และอนุชนรุ่นหลังที่จะเกิดตามมาอีกหลายชั่วอายุคน

“มนุษย์เกิดขึ้นได้จากเจตนารมณ์ 3 ระยะ ระยะแรกเป็นเจตนารมณ์ของพ่อแม่ที่ต้องการจะสืบเผ่าพันธุ์ ระยะที่สองเป็นเจตนารมณ์ของพ่อแม่และของตัวเองที่ต้องการจะให้มีชีวิตรอด ระยะสุดท้าย เป็นเจตนารมณ์ของตัวเอง

ที่ต้องการจะอยู่รอดพร้อมกับการได้รับการยอมรับจากสังคม มนุษย์มีการเกิดขึ้นและพัฒนาการเป็นไปตามแบบแผนเฉพาะลักษณะของตัวเอง โดยมียีนควบคุม ซึ่งเป็นกฎของธรรมชาติ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้” ME4

ดังนั้น หากทางฝ่ายพันธุศาสตร์ยอมรับว่าการเกิดขึ้นของมนุษย์อยู่ภายใต้กฎของธรรมชาติ ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ และมีตนเองเป็นผู้กระทำตามเจตนารมณ์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ซึ่งการยอมรับหลักของการกระทำไม่ได้ขัดแย้งกับทางพระพุทธศาสนา เพราะประเด็นหลักอันสำคัญ ได้แก่ การกระทำของมนุษย์ หลักแห่งการกระทำของมนุษย์ในพระพุทธศาสนาก็สืบมาในรูปแบบที่เรียกว่า หลักกรรม ที่เป็นเรื่องของเจตนาในจิตใจของมนุษย์

“ชีวิตมนุษย์เกิดจากกรรม ยีนเป็นตัวแถมของกรรม อีกทีหนึ่ง กรรม คือ คน 2 คนมีความสัมพันธ์กัน แล้ว ยีนถ่ายทอดออกมาเป็นคน นอกจากเป็นตัวคนแล้ว มันต้องมีวิญญาณ ถ้าไม่มีวิญญาณก็เป็นมนุษย์ไม่ได้ เช่นทางฝรั่งจะเรียกเซลล์ว่า it (มัน) ยังไม่เรียกว่า boy หรือ girl... พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดเรา แต่เราก็สามารถกำหนดเองได้ และเลือกได้ว่าจะไปเกิดเป็นอะไร เพียงแต่จะทำให้ได้ถึงสิ่งที่กำหนดไว้หรือไม่” ME2

เรื่องของกรรม เรื่องของเจตนา เรื่องของจิตใจ เรื่องของพฤติกรรม ล้วนเป็นเรื่องของกระบวนการแห่งเหตุปัจจัย อยู่ภายในกรอบคลุมของกฎธรรมชาติ ความแตกต่างอยู่ที่องค์ประกอบและปัจจัยในกระบวนการนั้นที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ กัน

“สิ่งที่เป็นมูลเหตุหรือสาเหตุสำคัญให้ชีวิตมนุษย์กำเนิดขึ้นมา คือ นิยาม 5 ไม่เพียงการเกิดเป็นมนุษย์เท่านั้น การเกิดขึ้นของสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตล้วนอยู่ภายใต้กฎของนิยาม 5 ซึ่งเป็นกฎสากล เป็นกฎของธรรมชาติ ถ้ามีองค์ประกอบ 5 อย่างนี้พร้อมกัน อำนาจกัน ก็เกิดสิ่งนี้ขึ้น นอกจากนิยาม 5 แล้ว มนุษย์ยังมีเรื่องของกรรม คือ พฤติกรรมที่เคลื่อนไหวด้านจิต วาจา และกายเข้ามาเกี่ยวข้อง... ว่าแล้วมูลเหตุที่ทำให้เกิดเป็นมนุษย์ มีอยู่ 2 ส่วน คือ 1) นิยาม 5 และ 2) พฤติกรรม คือ ความดี ความชั่ว ที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่น” BE1

หลักนิยาม 5¹⁵ เป็นหลักแห่งความแน่นอน ได้แก่

1) อุดุนิยาม กฎธรรมชาติเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในธรรมชาติแวดล้อม หรือโลกแห่งวัตถุ เช่น ลมฟ้าอากาศ ฤดูกาล 2) พินนิยาม กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพืชพันธุ์ โดยเฉพาะสิ่งที่เรียกว่า พันธุกรรม 3) จิตตนิยาม กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต กระบวนการของความคิด 4) กรรมนิยาม กฎแห่งกรรมหรือกฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ กระบวนการแห่งเจตนา หรือความคิดปรุงแต่งสร้างสรรค์ต่างๆ 5) ธรรมนิยาม กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันของสิ่งทั้งหลาย แบบที่เรียกว่า ความเป็นไปตามธรรมดา หรือกฎทั่วไปแห่งเหตุและผล

ถ้าพิจารณาการจำแนกตามกฎธรรมชาติแบบนี้ จะเห็นว่าหลักพันธุศาสตร์จำกัดตัวศึกษาอยู่เฉพาะในขอบเขตของอุดุนิยามและพินนิยามเท่านั้น ส่วนในทางพุทธศาสตร์ให้ความสำคัญกับกรรมนิยาม ซึ่งเป็นในแง่ของการกระทำมากกว่า และเน้นเรื่องของจิตตนิยาม เพื่อเอามาโยงกับกรรมนิยามและธรรมนิยาม ดังนั้น กรรมจึงเป็นเรื่องหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์ค่อนข้างมาก มนุษย์อยู่ในโลกธรรมชาติที่แวดล้อมไปด้วยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ แต่ถ้าวินิจฉัยโดยจิตสำนึกแล้ว มนุษย์อยู่ในโลกของมนุษย์ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ล้วนเกิดขึ้นมาจากเจตนาของมนุษย์เอง แม้แต่ทฤษฎีวิวัฒนาการที่มีสาระสำคัญว่า การวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตคือกระบวนการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบในพันธุกรรมของประชากรที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน โดยการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเกิดขึ้นเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด อันเป็นผลมาจากปฏิกิริยาที่สิ่งมีชีวิตมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม กระบวนการนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะไม่มีการย้อนกลับไปเป็นแบบเดิมอีก พันธุ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะอยู่รอดได้หรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับการปรับตัวของสิ่งมีชีวิต เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมเฉพาะได้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมเพื่อให้อยู่รอดในสิ่งแวดล้อม หมายความว่า พันธุกรรมมิใช่สิ่งตายตัวหรือกำหนดสิ่งต่างๆ มันมีสิ่งอื่นที่กำหนดพันธุกรรมให้เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสิ่งนั้นก็คือ

เจตนาของมนุษย์ที่ต้องการจะอยู่รอด หรือที่พุทธศาสนาเรียกสั้นๆ ว่า “กรรม”

“กรรม เป็นมูลเหตุให้เกิดเป็นมนุษย์ กรรมดี เป็นมูลเหตุพัฒนาตัวให้สูงขึ้นตามวิวัฒนาการ” BE2

“กรรม เป็นปัจจัยให้รูปนามปฏิสนธิขึ้นในภพภูมิ โดยกุศลกรรมจะเป็นปัจจัยให้เกิดเป็นมนุษย์” BE4

“ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วยสองสิ่ง คือ จิตใจ และยิน ยินเป็นแค่ส่วนประกอบ สิ่งสำคัญคือ จิตใจของคนที่จะมาเกิด และที่สำคัญอีกอย่าง คือ กรรมของพ่อแม่เอง กรรมของพ่อแม่และลูกต้องสัมพันธ์กัน ชีวิตถึงจะเกิดขึ้นมาได้” ME5

“การเกิดเป็นมนุษย์นอกจากจะมีกุศลกรรมหรือบุญที่ส่งผลให้ตัวได้มาเกิดเป็นมนุษย์แล้ว ยังมีมูลเหตุอีก 3 อย่าง คือ การอยู่ร่วมกันหรือการมีเพศสัมพันธ์ของมารดาบิดา มารดามีเรขู และมีปฏิสนธิวิญญาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “คันธัพพะ” มาถือกำเนิด คำสอนของพระพุทธเจ้ามีความสอดคล้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องการตั้งครรภ์ และที่เหนือกว่าวิทยาศาสตร์สมัยใหม่คือ การมีปฏิสนธิวิญญานมาเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่แม้วิทยาศาสตร์จะยอมรับไม่ได้เพราะอยู่เกินขอบเขตของวิทยาศาสตร์ แต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและน่าสนใจ เพราะมีหลายกรณีที่เราไม่อาจตอบได้ว่า ทำไมมารดาบิดาไม่เป็นหมัน แต่ถึงไม่มีบุตร คำตอบของปัญหานี้ตามหลักพระพุทธศาสนาก็คือ ไม่มีปฏิสนธิวิญญานมาเกิด โดยเป็นผลของกรรมที่ทำไว้” BE3

ดังนั้น จิตจึงต้องมีการพัฒนาไม่หยุดยั้งในฝ่ายของการตั้งใจที่จะทำความดี เพื่อให้ได้เกิดมาในชาติที่มีอินของพ่อแม่ที่สมบูรณ์ เพื่อให้ได้รูปกายมาให้เหมาะสมกับปฏิสนธิวิญญานของตน ซึ่งปฏิสนธิวิญญานมีอยู่ 3 ประเภท ตามเจตนากรรมที่ทำไว้ในอดีตชาติ ได้แก่ 1) อเหตุกกุศลปฏิสนธิวิญญาน เป็นวิญญานนำเกิดให้เป็นมนุษย์ที่พิการต่างๆ ตั้งแต่แรกปฏิสนธิ 2) ทวิเหตุกปฏิสนธิวิญญาน เป็นวิญญานนำเกิดให้เป็นมนุษย์ที่มีร่างกายปกติ แต่จิตไม่ประกอบด้วยปัญญาทางธรรม ไม่สามารถปฏิบัติธรรมได้ถึง ฉาน อภิญญา มรรค ผล

นิพพานได้ และ 3) ดิเหตุกปฏิสนธิวิญญาน เป็นวิญญาน ที่นำเกิดให้เป็นมนุษย์ที่มีร่างกายปกติ จิตประกอบด้วย ปัญญาทางธรรม สามารถปฏิบัติธรรมได้ถึง ฉาน อภิญญา มรรค ผล นิพพาน ถ้าพร้อมด้วยฉันทะ วิริยะ จิต ปัญญา อย่างใดอย่างหนึ่ง⁶

การจะเข้าใจธรรมชาติที่เป็นชีวิตของมนุษย์ จะต้อง เข้าใจกฎธรรมชาติที่เรียกว่า กรรมนิยาม ชีวิตมนุษย์เกิดขึ้นมาได้ เพราะมีกรรมเป็นปัจจัยแก่ปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป ที่เป็นองค์ประกอบของขันธ 5 ครอบบริบูรณ์ให้ สืบต่อเป็นชีวิตใหม่ของมนุษย์ การค้นพบยีนในทาง พันธุศาสตร์ จึงเป็นเพียงภาพสะท้อนการทำงานของ ปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป ยีนจึงเป็นส่วนประกอบที่มี ขึ้นมาเป็นภาชนะรองรับการทำงานของขันธ 5 ให้เป็นไป

“วิญญานถือครองในไข่ที่ผสมเชื้อแล้วเมื่อไหร่ก็เป็นกลรูปเมื่อนั้น ในกลรูปนี้มีขันธ 5 ครอบบริบูรณ์ ที่พร้อมจะเป็นชีวิตใหม่แล้ว ถ้าปฏิสนธิวิญญานไม่ถือครองในไข่ที่ได้รับการผสมเชื้อแล้วภายในกำหนด 7 วัน ชีวิตมนุษย์ก็มิเกิดขึ้นไม่ได้” BE5

“ยีนและกัมมชรูปไม่ใช่อย่างเดียวกัน เพราะกัมมชรูปดับไปพร้อมกับจุติจิต ส่วนยีนและดีเอ็นเอ สามารถนำกลับมาพิสูจน์ได้แม้เวลาผ่านไปนานแค่ไหนก็ตาม” ME1

ผลการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อเสนอรูปแบบกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ

ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้านพันธุศาสตร์และพุทธศาสตร์ ทำให้เข้าใจองค์ประกอบการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ มาจากเหตุ 3 สิ่งคือ 1) บิดามารดาอยู่ร่วมกัน (มาตาปิตโร จ สนนิปติตา โหนติ) 2) มารดามีระดู (มาตา จ อุตุนิโหติ) และ 3) มีคันธัพพะ คือ ปฏิสนธิวิญญานปรากฏขึ้น (คนธพุโพ จ ปจจุปฺภฺฐิตโหติ)⁷ ในองค์ประกอบข้อที่ 1 และ 2 นั้นเป็นปัจจัยให้สร้างสารพันธุกรรมหรือยีนขึ้นมาในไข่ โกลด เพื่อใช้สืบเผ่าพันธุ์ อันเป็นแบบแผนเฉพาะลักษณะของความเป็นมนุษย์ ในองค์ประกอบทั้งสอง

ข้อนี้ ทางพุทธศาสตร์ไม่ได้ขยายความและกล่าวรายละเอียดไว้ กล่าวไว้แต่เพียงสั้น ๆ ว่า การเกิดเป็นมนุษย์ต้องมีปัจจัยฝ่ายพ่อและแม่ มนุษย์จึงจะเกิดขึ้นมาได้ ซึ่งแตกต่างจากสัตว์บางประเภทในภพภูมิอื่น ที่เพียงแต่อาศัยอดีตกรรมเป็นปัจจัยในการนำเกิดเท่านั้น เช่น การเกิดแบบโอปปาติกะ⁷ ดังนั้นเมื่อได้ศึกษาในรายละเอียดของการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์ จึงทำให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้นว่า ปัจจัยฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ที่ทาง พุทธศาสตร์กล่าวไว้นั้น มีไว้สำหรับสร้างยีนที่อยู่ในไซโกต เพื่อใช้รองรับชีวิตใหม่ของสัตว์ที่จะมาเกิดในภพภูมิมนุษย์ และทำหน้าที่แสดงลักษณะเด่นแรกทางพันธุกรรม ให้ปรากฏเป็นรูปร่างและอวัยวะมนุษย์ขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพของผลกระทบที่ตามมาให้รับรู้ได้ว่า มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ในภพภูมิอื่นที่มีขันธ 5 เหมือนกัน ดังนั้น ยีนจึงเป็นเพียงอตุลชรูปที่เกิดขึ้นเพราะกรรมเป็นปัจจัยให้สัตว์นั้นได้สมบัติ 4 หรือ วิบัติ 4¹⁶ โดยการแสดงภาพของอุปธิสมบัติ (สมบัติแห่งร่างกาย มีร่างกาย สง่าสวยงาม สุขภาพแข็งแรง) หรืออุปวิบัติ (วิบัติแห่งร่างกาย ร่างกาย विकฤการ สุขภาพไม่ดี เจ็บป่วย) ของสัตว์ที่จะมาเกิดในภพภูมิมนุษย์ หาใช่เป็นส่วน of ชีวิตมนุษย์ไม่

สำหรับในองค์ประกอบข้อที่ 3 คือ มีคันธัพพะ มาเกิด ได้แก่ ปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป โดยมีเจตนา ในกุศลกรรมบถ 10 ในอดีตชาติของตนเองเป็นปัจจัยให้เกิดขึ้นนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า สัตว์จะเกิดขึ้นมาเป็นชีวิตได้ ต้องประกอบด้วยรูปและนาม คือ ขันธ 5 ได้แก่ รูปขันธ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ และวิญญานขันธ ในส่วนที่เป็นวิญญานขันธ หรือ ปฏิสนธิวิญญานนี้เอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สัตว์รวมทั้งมนุษย์เกิดขึ้นมา มีเชาว์ปัญญา และคุณภาพการรับรู้ หรือ คุณภาพจิตใจ ที่แตกต่างกัน ถ้าไม่มีปฏิสนธิวิญญานแล้ว นามรูปย่อมก่อตัวขึ้นเป็นมนุษย์ไม่ได้ ส่วนกัมมชรูป หรือ รูปขันธ เป็นคุณภาพทางกายภาพที่มีกรรมเดียวกันกับปฏิสนธิวิญญานเป็นปัจจัยให้เกิดขึ้น และจะพัฒนาไปเป็นประสาททั้ง 5 หรือช่องทางรับรู้อารมณ์ของสัตว์นั้น ๆ ส่วนลักษณะรูปร่างทางกายภาพและพฤติกรรมของสัตว์

ที่แสดงออกมาให้เห็นแตกต่างกันในสัตว์แต่ละชนิดนั้น ขึ้นอยู่กับภูมิที่สัตว์นั้นไปเกิด ดังในพระพุทธศาสนาที่แยกการกำเนิดสัตว์เป็น 7 โดยวิญญานฐิติ¹⁷ ชีวิตของสัตว์จึงเป็นเพียงขั้น 5 ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของเหตุและปัจจัยที่เป็นกุศลและอกุศล ในการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏฏ์ ถ้าตราบใดที่สัตว์นั้นยังไม่หมดเชื้อกรรม ในองค์ประกอบข้อที่ 3 นี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะถ้าหากไม่มีองค์ประกอบข้อนี้แล้ว ชีวิตมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ซึ่งทางฝ่ายพุทธศาสตร์ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจน แต่ทางฝ่ายพันธุศาสตร์ไม่มีการกล่าวรายละเอียดไว้

สารพันธุกรรมหรือยีน จึงเป็นปรากฏการณ์ของกรรม (phenomena of kamma) เพราะยีนเป็นตัวจำแนกให้ทราบว่า ขั้น 5 เป็นของสัตว์ชนิดใด เพราะถ้าไม่มียีนแล้ว สัตว์ที่มากเกิดจะไม่มีรูปร่างของขั้น 5 ที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถสะท้อนภาพของกรรมได้ชัดเจน สัตว์ทุกชนิดไม่ว่าจะทำกรรมอะไรมาจะเป็นกุศลหรืออกุศล จะมีรูปร่างเหมือนกันหมด ดังนั้น การพัฒนาจิตกับยีนจึงมีความสัมพันธ์กัน โดยยีนจะทำหน้าที่สะท้อนกรรมให้ปรากฏภาพทางกายภาพและพฤติกรรมของสัตว์ได้ชัดเจนขึ้น ยีนจะเป็นที่ตั้งจุดใจให้คนทำความดี เพราะเมื่อทำกรรมดีจะเป็นปัจจัยให้เกิดปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป ต้ององค์ประกอบของชีวิตใหม่ที่ดี นำไปเกิดในไข่ที่มียีนของพ่อและแม่ที่สมบูรณ์ เพื่อพัฒนาเป็นมนุษย์ที่มีรูปร่างสติปัญญาที่ดีต่อไป แม้แต่การเกิดในภพภูมิมนุษย์เหมือนกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในคุณภาพของยีนตามกรรมที่ทำไว้ ในทำนองเดียวกัน ถ้าพ่อแม่เป็นผู้มีบุญ มียีนดีพร้อมที่จะรองรับสัตว์ที่จะมากเกิด แต่สัตว์นั้นไม่มีบุญพอ ก็ไม่สามารถไปเกิดในไข่ที่มียีนนั้นได้ และถ้าสัตว์มีบุญที่ทำมาไม่มากพอที่จะได้ไปเกิดเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สัตว์นั้นก็จะต้องไปเกิดในไข่ที่มียีนบกพร่อง ทำให้เกิดมามีรูปร่างพิการ หรือ จิตพิการได้ตามเงื่อนไขการให้ผลของกรรม ที่ขึ้นอยู่กับสมบัติ 4 หรือ วิบัติ 4 ได้แก่ คติ-สถานที่ไปเกิด อุบัติ-รูปร่าง กาละ-ยุคสมัยที่ไปเกิด ปโยคะ-ความพยายามที่ประกอบหากเป็นฝ่ายสนับสนุนเรียกว่า สมบัติ หากคัดค้าน

บั่นทอน เรียกว่า วิบัติ¹⁶ ดังนั้น ยีนจึงทำหน้าที่เป็นภาพสะท้อนผลของกรรมให้ปรากฏว่ากรรมนั้นมีจริง และแตกต่างกันตามคุณภาพของกรรม ให้เห็นเป็นลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมของสัตว์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เมื่อชีวิตมนุษย์ฝ่ายนามธรรมและรูปธรรมดับไปแล้ว ยังมียีนเหลือทิ้งเป็นร่องรอยของกรรมที่รอการพิสูจน์จากนักวิทยาศาสตร์ต่อไป ทั้งสามส่วนที่กล่าวมาแล้ว คือ ปฏิสนธิวิญญาน กัมมชรูป และยีน ต้องทำหน้าที่ประสานสอดคล้องกัน จึงจะเป็นการแสดงออกว่า ได้เกิดเป็นชีวิตมนุษย์ที่สมบูรณ์

เมื่อเข้าใจมูลเหตุแห่งการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ได้ชัดเจน และนำผลการวิจัยมาบูรณาการกัน ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การเกิดขึ้นของชีวิตมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ เกิดมาจากเจตนาในสองส่วน คือ เจตนาส่วนแรกเป็นเจตนาของตนเองที่จะเกิด โดยมีเจตนาในกุศลกรรมบถ 10 ในอดีตชาติเป็นปัจจัยให้เกิดปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูป มีองค์ประกอบของขั้น 5 ครบถ้วน เกิดเป็นชีวิตใหม่ขึ้นมา คือ ปฏิสนธิวิญญานเป็นวิญญานชั้น เจตสิกที่ประกอบเป็น อรูปชั้น 3 ได้แก่ เวทนาชั้น สัญญาชั้น และสังขารชั้น ส่วนกัมมชรูป เป็นรูปชั้น แต่ยังไม่ได้เป็นชีวิตในภพภูมิของมนุษย์ เจตนาส่วนหลังเป็นเจตนาร่วมของพ่อและแม่ในปัจจุบันชาติที่ต้องการจะสืบเผ่าพันธุ์ เป็นปัจจัยให้สร้างยีนขึ้นมาเพื่อรองรับชีวิตใหม่ คือ เป็นภาชนะรองรับปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูปของสัตว์ที่จะมากเกิดในภพภูมิของมนุษย์ แบ่งการเกิดได้ 3 ประเภทตามผลกรรมของสัตว์ที่จะมากเกิด คือ 1) อเหตุกกุศลปฏิสนธิวิญญาน นำเกิดในไข่ที่มียีนบกพร่อง ทำให้เป็นมนุษย์ผู้พิการ ตั้งแต่แรกปฏิสนธิ 2) ทวิเหตุกปฏิสนธิ วิญญานนำเกิดในไข่ที่มียีนปกติ ทำให้เป็นมนุษย์ผู้มีร่างกายปกติ แต่ไม่มีความฉลาดทางธรรม ไม่สามารถบรรลุธรรมในชาตินั้นได้ และ 3) ตเหตุกปฏิสนธิ วิญญานนำเกิดในไข่ที่มียีนปกติ ทำให้เป็นมนุษย์ผู้มีร่างกายปกติและมีความฉลาดทางธรรม สามารถบรรลุธรรมในชาตินั้นได้ถ้าเหตุปัจจัยพร้อม ทั้ง 3 ส่วนนี้ คือ ปฏิสนธิวิญญาน กัมมชรูป และยีน จะต้องทำงานสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ไข่ในครรภ์

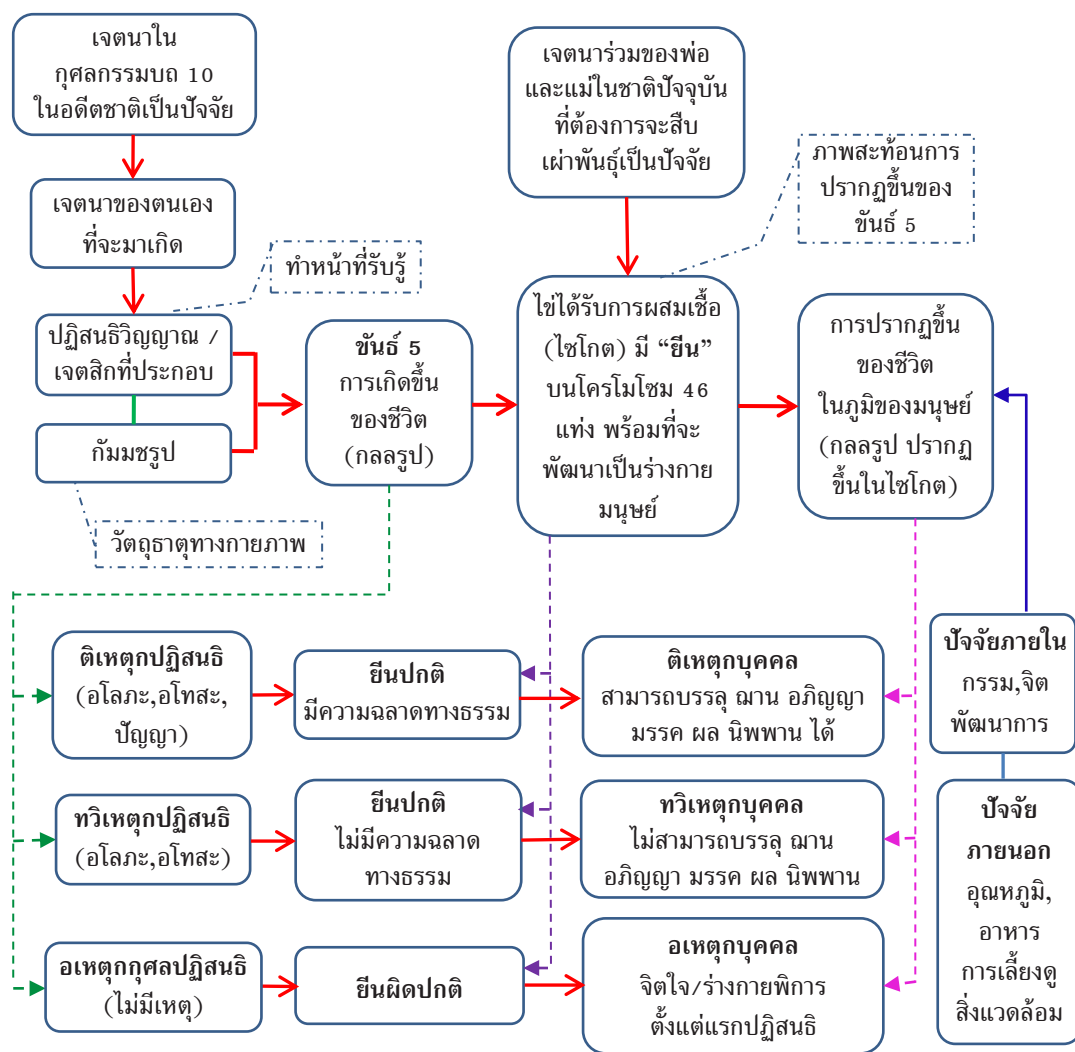

ของมารดาที่ได้รับการผสมเชื้อแล้วเรียกว่า ไชโกต ภายในไชโกตมีโครโมโซมซึ่งมียีนเป็นส่วนประกอบอยู่ 46 แท่ง พร้อมทั้งจะแสดงลักษณะรูปร่างความเป็นมนุษย์ ปฏิสนธิวิญญานและกัมมชรูปที่มีองค์ประกอบของขันธ 5 ครบถ้วน เรียกว่า กลลรูป ไปปรากฏขึ้นในไชโกต การปรากฏขึ้นของกลลรูปในไชโกตนั้นแหละ เรียกว่า ชีวิตมนุษย์ได้เกิดขึ้นแล้วในภพภูมิของมนุษย์ (ถ้ากลลรูป ปรากฏขึ้นในไชโกตของสัตว์อื่นที่มียืนอยู่บนโครโมโซม ไม่เท่ากับ 46 แท่ง สัตว์นั้นก็ไม่ใช่มนุษย์ เช่น โครโมโซม 48 แท่งจะเป็นลิง โครโมโซม 8 แท่งเป็นแมลงหวี่ เป็นต้น) ดังนั้น ชีวิตมนุษย์ต้องมีส่วนประกอบทั้งที่เป็น นามธรรม คือ ส่วนที่ทำหน้าที่รับรู้ ได้แก่ ปฏิสนธิวิญญาน ส่วนที่เป็นรูปธรรม คือ ส่วนวัตถุธาตุทางกายภาพ ได้แก่ กัมมชรูป และส่วนที่ทำหน้าที่แสดงภาพสะท้อนการ ปรากฏขึ้นของส่วนที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมเพื่อ แสดงลักษณะความเป็นรูปเป็นร่าง และความเป็นไปของ

พฤติกรรมในชีวิตมนุษย์ให้เห็น และรับรู้ได้ว่า มีความ แตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่น ซึ่งก็คือ ยืนและเดินเอ นั่นเอง

ส่วนการพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพหลังจากเกิดมา แล้วนั้น ต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอกเข้ามา สนับสนุน จึงจะสามารถนำชีวิตไปถึงจุดหมายปลายทาง ได้ด้วยความสำเร็จ ปัจจัยภายในก็ได้แก่ กรรมเก่าและ กรรมใหม่ จิต และพัฒนาการตามวัย ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ อุณหภูมิ อาหาร และการเลี้ยงดู เพื่อให้เกิด การพัฒนาการตามวัยในแต่ละช่วงวัยนั้น ๆ รวมทั้งการ ดำเนินชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกัน พิษจากสิ่งแวดล้อมมากระทบกับสารพันธุกรรมหรือยีน โดยการเลือกอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เลือกคู่แต่งงานที่ เหมาะสม ไม่เป็นโรคทางพันธุกรรม เพื่อการพัฒนา เผ่าพันธุ์และลูกหลานให้มีร่างกายที่สมบูรณ์ สติปัญญา เฉลียวฉลาดต่อไป (ดังแผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ตามแนวพันธุศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ

การอภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการเกิดเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกิดมียอยู่แล้ว ตามธรรมชาติ เพียงแต่การอธิบายนั้นมีความแตกต่างกัน ตามทฤษฎีที่ค้นพบ ในทัศนะทางพันธุศาสตร์ หากพิจารณาตามทฤษฎีวิวัฒนาการแล้วพบว่า มนุษย์เกิดขึ้น มาได้จากสาเหตุ 2 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม^๑ สิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไขที่สิ่งมีชีวิต จะต้องปรับตัวให้มีชีวิตอยู่รอด สิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมย่อมต้องดับสูญไปในที่สุด

แม้จะสามารถปรับตัวในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง หากสิ่งแวดล้อม
มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สิ่งมีชีวิตนั้นก็จำเป็นต้อง
ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ หากปรับตัวไม่ได้ก็ต้อง
ตายจากไป ส่วนสาเหตุประการที่สอง ได้แก่ สารพันธุกรรม
หรือยีน¹⁰ ลักษณะทางกายภาพและทางพฤติกรรมของสิ่ง
มีชีวิตถูกถ่ายทอดผ่านทางพันธุกรรม สิ่งมีชีวิตที่สามารถ
อยู่รอดในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ย่อมต้องมียีนที่เหมาะสม
สำหรับสิ่งแวดล้อมนั้น ยีนของสิ่งมีชีวิตเผ่าพันธุ์หนึ่งมี
แตกต่างกันมากมาย ยีนใหม่ที่ทำให้เกิดสัตว์เผ่าพันธุ์ใหม่

สามารถเกิดขึ้นได้จากการกลายพันธุ์หรือผ่าเหล่า (mutation) ยีนผ่าเหล่าอาจไม่เหมาะสมสำหรับสิ่งแวดล้อมเดิม เช่น ตัวอย่างของคนที่มีโครโมโซมผิดปกติเนื่องจากมีปัญหาทางเซ็กซ์และทางเพศและการปรับตัวทางสังคม ความเหมาะสมในการอยู่รอดย่อมมีน้อย แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้ที่จะอยู่รอดในสิ่งแวดล้อมใหม่อาจเป็นผู้มียีนผ่าเหล่าก็ได้ มนุษย์จึงเป็นผลผลิตของสารพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสารพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมทั้งสองประการนี้มีอิทธิพลควบคู่กันและขึ้นแก่กันและกัน หากสิ่งใดสิ่งหนึ่งขาดความเหมาะสม พัฒนาการของมนุษย์ย่อมประสบปัญหา มนุษย์จึงจำเป็นต้องปรับตัวดิ้นรนเหล่านี้เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ และยังต้องเรียนรู้พฤติกรรมอื่น ๆ จากสิ่งแวดล้อมอีก เพื่อปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเอง

ส่วนทัศนะทางพุทธศาสตร์ ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของการเกิดขึ้นเป็นสัตว์ทุกประเภทไว้อย่างละเอียดในหลักปฏิจจสมุปบาท⁸ ไม่เพียงแต่เฉพาะการเกิดเป็นมนุษย์เท่านั้น โดยระบุถึงกลไกการเกิดขึ้นของรูปและนาม (ขั้นที่ 5) ที่เป็นส่วนประกอบของชีวิตในสัตว์ อาทิ สังขารหรือภพ ระบุถึงอุปัตติภพ (การเกิดขึ้นในภพใหม่), วิญญาณหรือชาติ ระบุถึงร่างกายที่มีวิญญาณ, นามรูป กับสฬายตนะ ระบุถึงรูป, ผัสสะ ระบุถึงอารมณ์ภายนอก ซึ่งได้แก่โลกภายนอกที่มากกระทบปสาทตา หู จมูก ลิ้น กาย, เวทนา ระบุถึงปฏิกิริยาของสัตว์ที่มีวิญญาณต่อสิ่งแวดล้อม, ตัณหา ระบุถึงเจตนาของสัตว์ต่อสิ่งแวดล้อม, อวิชชากับอุปาทาน ระบุถึงภาวะทางจิตใจของสัตว์ที่มีต่อรูป ดังนั้น หลักปฏิจจสมุปบาทจึงระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์กับสิ่งแวดล้อมโดยตรง ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายย่อมปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่อความคงอยู่แห่งชีวิตในภพภูมิของตน คำว่า ภพ ในหลักปฏิจจสมุปบาท อาจหมายถึง กามาวจรภพ (ภูมิอันเป็นที่อยู่ของสัตว์นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน เรียกว่า อบายภูมิ ถ้าเป็นที่อยู่ของมนุษย์ เทวดา เรียกว่า กามสุคติภูมิ) รูปภพ (ภูมิอันเป็นที่อยู่ของรูปพรหม) หรืออรุณภพ (ภูมิอันเป็นที่อยู่ของอรุณพรหม) ก็ได้ การเปลี่ยนภพที่เกิด โดยการทำ

กุศลกรรมและอกุศลกรรมในระดับต่าง ๆ กัน ทำให้สัตว์ไปเกิดในภพภูมิต่าง ๆ กัน การเวียนกลับมาเกิดในภพภูมิเดิมของมนุษย์ หรือการถอยหลังไปเกิดในอบายภูมิ หรือการได้ไปเกิดในสวรรค์ หรือพรหมโลกย่อมเป็นไปตามกรรมของตนที่ได้กระทำไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ชัดว่า ภพ ในหลักปฏิจจสมุปบาท ก็คล้ายกับพันธุ์ต่าง ๆ ของสัตว์นั่นเอง คือ พันธุ์หนึ่ง ๆ ก็เป็นภพหนึ่ง ๆ กล่าวคือ ในภพที่สัตว์ไปเกิดมี องค์ประกอบอยู่ 2 อย่าง ได้แก่ สิ่งแวดล้อม 1 และเป็นตัวสัตว์เองอีก 1 เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยน ผัสสะของสัตว์ต่อโลกภายนอกก็เปลี่ยน เวทนาจึงเปลี่ยน และตัณหาก็ก่เปลี่ยนไป สัตว์จึงเกิดอุปาทาน เป็นอุปาทานที่จะอยู่ต่อไปในสภาพที่เปลี่ยนใหม่ จึงเกิดเจตนาแล้วกระทำการเพื่อให้อยู่ได้ ดังนั้น ภพ คือ ตัวเองจึงเปลี่ยนไป พันธุ์จึงเปลี่ยนไปในการแพร่พันธุ์ของตัวเอง พันธุ์ใหม่จึงเกิดขึ้นจากพันธุ์เก่า ด้วยประการฉะนี้ ต่อเมื่อเวลาต้องเคลื่อนย้ายจากภพเดิมด้วยเหตุ 4 อย่าง อันได้แก่ 1) ตายเพราะสิ้นอายุ 2) ตายเพราะสิ้นกรรม 3) ตายเพราะสิ้นอายุและสิ้นกรรม หรือ 4) ตายเพราะกรรมเข้าไปตัดรอน¹³ ประการใดประการหนึ่ง จิตของสัตว์นั้นก็จุติจากภพเดิม และไปปฏิสนธิในภพใหม่ตามกรรมที่ได้กระทำไว้ และเกี่ยวข้องกับสัตว์ที่เป็นลูกหลานที่ได้เคยกระทำความกรรมร่วมกันมา อันเป็นพันธุ์ใหม่ที่เกิดขึ้น หากสิ่งแวดล้อมยังเปลี่ยนแปลงต่อไป สัตว์ก็เปลี่ยนแปลงต่อไปอีก โดยอาศัยผัสสะต่อสิ่งแวดล้อมและเจตนาที่รับรู้ แม้ประสาททั้ง 5 ก็มีวิวัฒนาการจากกายสัมผัส (กายทสกกลาป) อย่างเดียวของสัตว์เซลล์เดียวที่ไร้ตา หู จมูก ลิ้น อาศัยผัสสะต่อสิ่งแวดล้อมและเจตนาที่เคลื่อนไหวเพื่อหาอาหาร ได้เกิด ครีบ หาง มือ เท้า ขึ้น อาศัยเจตนาที่จะสืบพันธุ์ จึงเกิดอวัยวะต่าง ๆ ของเพศผู้เพศเมีย (ภพทสกกลาป) ขึ้น ดังนั้น รูปเหล่านี้จึงเป็นรูปที่เกิดจากกรรม อันมีการกระทำทางกายประกอบด้วย จึงมีชื่อเรียกว่า กัมมรูป มนุษย์จึงเป็นยอดปลายแห่งวิวัฒนาการของชีวิต มีร่างกายที่เป็นผลของกรรมเป็นเหตุปัจจัย ในวิวัฒนาการอันยืดยาวของการกระทำที่เป็นฝ่ายกุศล

ดังนั้น การดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์จึงควรเป็นไปเพื่อประโยชน์ในภพนี้ ภพหน้า และประโยชน์สูงสุด คือ พระนิพพาน โดยมีเป้าหมายการดำรงชีวิตอยู่ที่ภพชาติ ปัจจุบันด้วยการทำความดี มีสติและปัญญา เพื่อการทำชีวิตในภพชาติที่เกิดมาให้ได้ที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิบัติในทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เป้าหมายการดำรงชีวิตในภพชาติหน้าเพื่อการเกิดใหม่ที่ดีกว่าเดิม โดยการทำให้เหตุปัจจัยให้ถึงพร้อมด้วยการทำความดี การให้ทาน การมีสติ และการปฏิบัติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิบัติในสัมปรายกัตถประโยชน์ และเป้าหมายการดำรงชีวิตสูงสุดโดยมุ่งไปที่ความหลุดพ้น ด้วยการทำให้ถึงพร้อมในการที่จะบรรลุนิพพาน คือ การทำกุศลกรรม และเจริญภาวนาให้เกิดปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิบัติในปรมัตถประโยชน์ แนวการปฏิบัติทั้ง 3 ประโยชน์ นั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ขาดในบุญกิริยาวัตถุ 3¹⁸ คือ ทาน ศีล ภาวนา และมีส่วนสนับสนุนการบรรลุนิพพานทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การตายและการเกิดเป็นสิ่งที่อยู่ในกระแสเดียวกัน และมีการไหลเลื่อนของจิตอยู่ตลอดเวลา トラาปใดที่มนุษย์ยังไม่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ซึ่งเป็นเรื่องของขันธ์ 5 ที่มีเพียงรูปและนาม และสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของเหตุปัจจัยที่เป็นกุศลและอกุศล ดังนั้นหากผู้ป่วยใกล้ตายท่านใดได้ทำผิดบาปที่ฝังแน่นอยู่ในความทรงจำ อาจเกิดความวิตกกังวลระวายนไม่สงบ ผู้ที่อยู่ใกล้ชีวิตดูแลควรช่วยบอกทางสวรรค์ ทางแห่งนิพพาน เพื่อเป็นการเตือนสติให้เขาได้ระลึกถึงบุญหรือความดีอื่นๆ ที่เคยทำได้ไว้ เพื่อให้เกิดปิติ ปลาบปลื้มใจ อาจนิมนต์พระมาสวดหรือเทศน์ให้จิตใจเยือกเย็น เพื่อให้จิตที่กำลังเคลื่อนไปนั้นได้ไปในทางสุคติตลอด ในช่วงเวลาใกล้ตายนี้ การช่วยให้ผู้ป่วยมีจิตสงบปล่อยวาง คิดถึงแต่สิ่งดี ๆ ที่เป็นบุญกุศล จะช่วยให้เขาไปเกิดในภพภูมิที่สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงกึ่งทดลอง โดยการพัฒนาโปรแกรม “การสร้างเป้าหมายในชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ” ที่ประกอบด้วยการรับรู้มูลเหตุของการเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ ต่อการพัฒนาศักยภาพภายในจิตใจของตนเอง แรงจูงใจอยากทำความดี เป้าหมายในการดำรงชีวิตเป็นมนุษย์ และวิธีการเลือกปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา

Reference

1. Amawan S. Bot wichan nangsue: thammachat kap wattanatham lae sangkhomthai nai krasae lokaphiwat. J. Environmental Management 2011;7(2):72-83.(in Thai).
2. Ukhosakit K. Phanthusat. 2nd ed. Bangkok: Samlada. 2014.(in Thai).
3. Varakamin S. Human cell & Stem cell. J. Bureau of Alternative Medicine 2012;5(2):5-16.(in Thai).
4. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Vinaya pitaka mahavibhanga Vol. 1. Bangkok: University; 1996.(in Thai).
5. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Sutta pitaka majjhima nikaya uparipannaska Vol. 14. Bangkok: University; 1996.(in Thai).
6. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Atthasalini atthakatha. Bangkok: University; 2009.(in Thai).
7. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Sutta pitaka majjhima nikaya mullapannaska Vol. 12. Bangkok: University; 1996.(in Thai).
8. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Sutta pitaka samyutta nikaya nidanavagga Vol. 16. Bangkok: University; 1996.(in Thai).

9. Charles Darwin. On the origin of species [internet]. London: John Murray; 1859 [cited 2015 Oct 8]. Available from: <http://darwin-online.org.uk/content/frameset?itemID=F373&viewtype=text&pageseq=1>
10. Laird NM, Lange C. Principles of inheritance: Mendel's laws and genetic models. *Statistics for Biology and Health* 2011;14:15-30. doi: 10.1007/987-1-4419-7338-2.
11. Wanthanawichan S, Damko T. Animal and human development [internet]. Bangkok: Malidonwithayanusorn; 2009 [cited 2014 March 3]. Available from: www.mwit.ac.th/~t2050101/Bio40145/human%20development.doc
12. Somdetphraphutthachan (Arja Arsaphamahathera), editor. *Visuddhimagga*. 4th ed. Bangkok: Prayunwongprinting; 2003.(in Thai).
13. Mahamakut Buddhist University. *Abhidhammatthasangahapali and Abhidhammatthavibhavitika*. 9th ed. Bangkok: University; 2014.(in Thai).
14. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Sutta pitaka samyutta sagathavagga* Vol. 15. Bangkok: University; 1996.(in Thai).
15. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Digha nikaya mahavagga atthakatha*. Bangkok: University; 2009.(in Thai).
16. Dictionary of Buddhism. 12th ed. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University; 2003. Vipatti; p. 135.(in Thai).
- 17 Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Sutta pitaka digha nikaya mahavagga* Vol. 10. Bangkok: University; 1996.(in Thai).
18. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Sutta pitaka anguttara nikaya atthakanipata* Vol. 23. Bangkok: University; 1996.(in Thai).